

LA MISSA DEL PUIG, UNA ICONA DE LA SINODALITAT

Sínodo: assemblea o reunió eclesial (del grec *synodos*, “camí en comú”).

I

El passat 26 d'octubre els pares i mares del Sínode universal, que tenia com a tema la sinodalitat de l'Església en relació amb la seua missió evangelitzadora, varen aprovar a Roma el document final, que compendia un intens procés de tres anys, inaugurat, precisament, el 9 d'octubre del 2021.

Tot el poble de Déu dels cinc continents hi havia sigut convocat a dir la seua pel papa Francesc, a través de consultes a tots els nivells, reunions de reflexió i escolta recíproca –la “conversa en l'Esperit”, feliçment retrobada–, pregària i confrontació amb l'Evangeli de Jesús.

És veritat que la participació de les comunitats cristianes hi ha sigut molt desigual, i que, a bastants llocs, este procés ha resultat irrellevant o pràcticament desconegut per a la majoria dels fidels. Per desgràcia, aquest és, sens dubte, el cas valencià... Ara bé, costarà més o menys, hi haurà crisis, cansament i bloquejos, però podem dir que, en el futur, l'Església, a qualsevol país del món, serà sinodal o no serà. I això, no obeint a una moda o a una opinió teològica, sinó perquè deriva del mateix Evangeli, de l'estil de vida i –indestriablement– del projecte messiànic del nostre únic Mestre i Salvador.

La sinodalitat és irreversible perquè l'Evangeli és infal·lible. Dimensió constitutiva de l'Església i alhora actitud espiritual de cada cristià (*modus vivendi et operandi*), la sinodalitat ens convida a una conversió exigent: cultivar amb autenticitat les *relacions* humanes i cuidar amb agraïment tots els *vincles* que ens unixen a la resta de l'univers. No descartar ningú (papa Francesc) ni res que siga real (María Zambrano). Com en els admirables trencadissos de Gaudí, arreplegar-ho tot en paciència i pobresa i, així, dignificar-ho tot per amor. *Colligite fragmenta*, “recolliu els trossos que han sobrat”, va *manar* Jesús arran del signe del pa compartit (Jn 6, 12).

D'esta manera, l'Església sinodal apareixerà com una “senyera alçada entre les nacions” (Is 11, 12), com una “profecia social” que trenca la polarització diabòlica, cada volta més extrema, entre un individualisme que aïlla i un comunitarisme que asfixia. Sempre, és clar, que ella mateixa sàpia superar deformacions oposades a la humilitat i la senzillesa de l'Evangeli, com són, encara, l'autoritarisme clerical i l'esperit autoreferencial (inevitablement sectari).

II

Tota celebració de l'eucaristia és sinodal: el Crist ressuscitat es fa present als seus deixebles *mentres camina amb ells*, quan els explica les Escriptures i tot seguit els partix el pa (Lc 24, 13-32). En la Missa per la pàtria, la pau i la justícia, que té lloc a Santa Maria del Puig cada darrer diumenge d'octubre –enguany l'endemà de la cloenda del Sínode universal– això queda subratllat singularment en l'estil celebratiu.

La part central, o anàfora, procedix del Sínode suís de 1974, i els textos i les melodies de la missa arrepleguen tradicions molt diverses en el temps i en l'espai. Sobre l'insubstituïble fons bíblic, s'hi entrellacen cants gregorians –alguns dels quals daten de l'època de Jaume I–, composicions medievals i renaixentistes, himnes de la Reforma, peces més recents, o cants de la tradició bizantinoeslava (el Credo de Nicea-Constantinoble en la seua versió original, les solemnes pregàries d'intercessió i l'himne Acatist a la Mare de Déu). Fragments realment valuosos, elements d'un patrimoni comú que hem rebut com a herència.

Des de fa uns anys, i com per una evolució espontània, en esta missa s'ha fet ben visible la presència de germans de diverses confessions, sobretot en el ministeri de la predicació, exercit indistintament per pastors catòlics romans, anglicans o evangèlics. En altres ocasions –i ho recordem amb nostàlgia i dolor– hi havien participat també ministres del Patriarcat de Moscou i membres de l'Església grecocatòlica ucraïnesa. Tal com va dir el papa Francesc a Mar Awa III, patriarca de l'Església Assíria d'Orient, en 2022, “el camí de la sinodalitat ha de ser ecumènic, així com el moviment ecumènic és sinodal”.

I encara, des de fa un temps, el llibre dels Furs de València hi és portat processionalment i entronitzat en la nau de l'església, davant de l'assemblea dels fidels. Això expressa simbòlicament que, des de la fundació del Regne, el poble valencià té una funció pròpia a desplegar en el pla providencial de Déu (cf. sant Joan Pau II, *Slavorum Apostoli*) i és *subjecte de drets* que han de ser respectats tant per l'Estat com per l'Església.

En veritat, la fe cristiana ha de ser inculturada en cada poble i en cada època, o, per contra, esdevindrà un instrument de colonització imperialista per part dels més

poderosos, com ha passat, i segueix succeint, ací i allà. Este fenomen de l'*exculturació* –com l'anomenava el P. Lluís Duch, de Montserrat– afecta també a la pèrdua de la mentalitat humanista moderna i, per tant, de l'esperit crític. Atesa la gravetat de la situació, cal demanar de les autoritats eclesials un discerniment exigent dels grups “evangelitzadors” que se sustenten en una pèssima teologia, certament deficitària d'humanitat i doncs heterodoxa.

D'acord amb el document final del Sínode universal, demanem a l'Esperit Sant, artífex i mestre d'harmonia, i ell mateix l'harmonia en persona (sant Basili), que ens impulse a un verdader *intercanvi de dons* (1Pe 4, 10; l'expressió apareix una dotzena de vegades en el document). Només si ho fèiem amb responsabilitat i coherència serà possible el retrobament integral de la pàtria valenciana i la pau i la justícia en tots i entre tots els pobles del món.

P. August Monzon i Arazo

Director espiritual de l'Oratori de Sant Felip Neri de València